

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 3 (9.806)

2003 ЙИЛ 6 ЯНВАРЬ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

• 2003 ЙИЛ – ОБОД
МАҲАЛЛА ИИЛИ

Маҳалла болалар билин обод

Республика «Маънавият ва маърифат» маркази пойтахт хокимлиги билан ҳамкорликда шахарнинг Олим Ҳўяев маҳалласида «Обод маҳалла иили»га бағишланган тадбир ўтказди.

Унда сўзга чикъалар истиқол ойларидаги кўпилаб эзгу қадриятларимиз, айнана ва урф-одатларимиз, жумладан, ўзини ўзи бошқаришининг миллий модели – маҳалла тизими тиклангани айни муддоа бўлганини алоҳида таъкидлайди. Ҳорий ийл «Обод маҳалла иили» деб эълон қилингани эса фуқаролар манфатлашингиз ҳар томонлами муҳофазалашни янада мустаҳкамлаш, маҳалланинг ҳаётимиздаги ҳамда ёш авлодни Ватанга садоқат ва муҳаббат, миллий истиқтолғоялари руҳида камол топтиришдаги ўринин юксалтиришга қараштирганди. Бир мамлакатимизда ҳуқуқий демократик давлат барпо этиши ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг хозирги босқичига, айниска, ижобий таъсир кўрсатади.

Тадбира болаларга янги ийл савоғалари улашибди. Санъаткорлар чиқишилари даврага ўзгача файз киритди.

Э.ХОЛИКОВ,
ЎЗА мухбири.

• 14 ЯНВАРЬ – ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ

Ватан ҳимоячилари куни хамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганлигининг 11 ийлиги тобора яқинлашиб келмоқда. Бу куни Ватанимиз сарҳадлари дахллизигини таъминлаш, ҳақимиз тинч ва осойишта ҳаётини ҳимоя килиш ўйнида хизмат бурчини ўтётганинг ҳарбийларимиз ўз сафларини мустаҳкамлаш, жанговор тайёргарликни оширган ҳолда кутиб олмоқладар.

Ватанпарварлик – олий туйгу. У ишидан катта масъулият талааб қиласди. Бугун

Ватанпарварлик – олий туйғу

армиямизда хизмат қилаётган ҳар бир ёш ўғлон буни юрақдан хис этиб, ўз ҳалқига кераклигини, унинг жанговор меҳнатини Ватан учун зарурлигини, унга давлат ва жамият томонидан мунтазам замоҳурлиғи кўрсатадиганлигини тушунгандан холда ўзининг йигитлик бурчини адо этмоқда. Ҳуссан, Олий Маҳлиснинг ўнинчи сессиясида янги таҳрир-

даги «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ғи Конуннинг қабул килиниши фикримизни яқол тасдиқлаб турибди. Ўйлаймизки, ушбу Конун ҳарбий ислоҳотларни янги босқичга кўтарниша, профессионал армия ташкил этишда муҳим аҳамият касб этиди.

СУРАТЛАРДА: ҳарбийларимизнинг бу-гунги ҳаётидан лавҳалар акс эттирилган.

• ТАНЛОВЛАР

Энг яхши оилавий китобхон

Ўзбекистон давлат консерваториясида ўзбекистон Республикаси Маданият ишларни вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси «Маънавият ва маърифат» маркази, Республика «Маҳалла» жамғармаси, Республика «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамкорликда «Энг яхши оилавий китобхон» республика кўрик-тандонини ўтказди.

Танлов оммавий китобхонликни кенг тариф килиш ва ривожлантаришга бағишиланди. Жумладан ахоли онгига милий истиқтолғоянни сингдириш, милий урф-одатларимиз, айнаналаримиз ва қадриятларимизга эътиборни кучайтириш, ёшлар онгига адолатпарварлик, ватанпарварлик, эзгуликни сингдириш кўрикнинг бош максадидир. Ушбу танловда биринчи ўрин Навоий вилоятидан Ашурматловер оиласига насиб этиди. Иккинчи ўринга Тошкент шаҳридан Эргашевлар ва Самарқанд вилоятидан Ўриновлар оиласи, учини ўринга Андижон вилоятидан Юсупловлар, Наманган вилоятидан Рахимовлар оиласи сазовор будли. Голиблар пул мукофоти ва қимматбаҳо совфалар билан тақдирландilar.

Мухтасар КАРИМОВА

• ТАДБИРЛАР

Маълумки, «ЭКОСАН» жамғармаси экологияни асрар, атроф-муҳих озодатлигига эътибор бериш масалаларида турли хил тадбирлар, анжуманлар ушотиради ва бу борада кўпична янги ташибусларни илгари суради.

ХАЙРЛИ ТАШАББУС

Якинда мазкур жамғарманинг «Экосан-ТУР» ҳалқаро экотуризм маркази ҳамкорлиги Ботаника борги билан алоказаларни янада мустаҳкамлашба бағишилаб ушотирилган тадбири юқоридаги фикримизнинг далилидир.

Маълумки, Ўзбекистон Фанлар академияси хомйлигига нашаридан чиқарилган «Кизил китоб»да мамлакатимизда ўйўн бўлиб кетиш хафви остида турган 300 дан зиёд ўсимликтарни рўйхати ёлан қилинган.

Мутахассислар иштирокида ўтказилган анжуманда эса ҳар бир вилоядан Ботаника борги филиалларини ташкил этиш ҳамда ўсимликлар дунёсини асрраб-авайлашга келишиб олниди.

Дарвоҷе, ушбу тадбирда «Экосан» жамғармаси, «Экосан-ТУР» ҳалқаро экотуризм маркази ва Ботаника борги билан ҳамкорлик ришталарини ривожлантаришадиги шархнома имзоланди, ахоли ўтасидаги экологич маданиятни юксалтириш, ба борада малакали импий ходимларни тайёрлаш масаласи ҳам мухокама килинди.

(Ўз мухбиришимиз)

ҚИСИЯ сатрларда

• ФАН ва технология марказида бўлиб ўтган анжуман хом ашёдан сифатли материалларни яратиш ишларини яхши йўлга кўйиш масаласига бағишиланди.

• МУДОФААГА қўмаклашувчи Республика «Ватанпарвар» ташкилоти ўтказилган ишгилишида ташкилот кошида матбуот клуби фаoliyat bosqichini shaxshilashga tashkil qilingan.

• «ЎЗБЕКИНВЕСТ» экспорт-импорт милий сургутта компанияси фаoliyatini янада жонлантиришадиги кредит ўшумаларининг роли катта эканлиги мазкур соҳа вакиллари иштирокида ушотирилган ишгилиша таъкидлаб ўтди.

• «АҲБОР рейтинг» банкларида компанияси жорий ийланда хорижлик банк соҳаси мутасаддилари билан ҳамкорлик алоказаларни янада мустаҳкамлашни ўз олдига мақсад қилиб кўйди.

Жаҳонда

• Литвада Президент сайловларининг иккичи босқичи бўлиб ўтди. Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра унда хозирги Президент Валдас Адамкусининг имкониятлари кўпроқ, Сайлов натижалари буғум майдун бўлади.

• Ўнги ийлнинг дастлабки ҳафтасида Европада 12 мамлакатида амалда бўлган европинг кадри бирумчина ошиди. Жумладан, ўтган ҳафтада биревро 1 доллар 4 цент кийматида баҳоланди.

• Нокулят об-ҳаво шароитлари Европада табиий оғатларга сабаб бўлмоқда. Жумладан, Германиянинг Торигиня ва Бавария худусларида сув тошкунлари рўй берди. Франциядаги 53 мингдан ортиқ ишилди. Копенгаген шаҳрида стадион томони кулаф тушди.

• АҚШнинг Лос-Анжелес шаҳрида катта автошоу очилиди. Унда жаҳоннинг этакчи компанияларида ишлаб чиқарилган янги русумдаги мингдан ортиқ машиналар намойиш этилди.

• Германиянинг Бонн университетидаги немис тилига таникли тилшунос Карл Райхел томонидан тарҳима қилинган хамонизмининг «Алломиси» достонинг тақдимоти бўлиб ўтди.

• Давлат ахборот агентликларининг хабар беришича, Хитой учувчи оркали бошқариладиган космик кемани қонигатга 2003 йилнинг иккичи ярмида учиринши режалаштироқда.

«Камолот» янгиликлари

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Тошкент шаҳар қенгаси ташаббуси билан «Бунёдкор» ёшлар телеклубида «Мозай сабоси — қалблар садоси» мавзууда адабий-музикали ёшлар гурнги бўлиб ўтди.

Кўхна Шош тарихи

Кечада кўхна Тошкент ва унинг тарихи ҳакида ёшлар ўз биланларини дўстлари, тенгдошлини билан ўртоқлаштилар.

Шунингдек, «Кўхна Шошкент — гўзал Тошкент» мавзууда шахримиз даҳалари, туманлари тўғрисида ҳамда пойтахтнинг буғунги куни ве келажаги ҳакида сұхбат ўтказилди.

Орзугул РУСТАМОВА

Кексаларга ғамхўрлик

Кексайганда фарзандлар ва набиралар қуршовида бўлиши, улар кўрсатган меҳрдан, ғамхўр-лиқдан кувониш қандай баҳт. Лекин, афсуски, бу баҳт барчага насиб этмас экан. Каровчиси йўқ, ёлгиз ногирон карияларга «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати аъзолари ҳам ғамхўрлик кўрсатишмоқда.

Якинда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Миробод туманинда бўлими қенгаси томонидан тумандаги 25 нафар ёлгиз карияларга ёрдам тариқасида тадбир ўтказилди. Тадбир давомида қарияларга кундаклик ҳаёт учун зарур бўлган шакар, ёт, гурӯч, ун ва ун маҳсулотлари «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Миробод туман бўлими қенгаси ҳисобидан тарқатилди.

Ушбу арзимас ёрдам меҳра мұхтоҳ кариялар кўнглига оз бўлса-да, кувонч баҳш этса, «Камолот»чилар ўз ниятларига эришган бўладилар.

Азиза ИЛХОМОВА

Ибратли тадбир

Ёшларни жиноятчилик деб атальмиш нопок иллатдан қайтариш, хукуқбузарликнинг олдини олиш максадида жойларда ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Шайхонтохур туманинда қенгаси бўлими ташаббуси билан ана шундай тадбирлардан бири бўлиб ўтди.

Туманнинг «Чорсу» маҳалласида жойлашган 82-мактабда «Махалла» жамғармаси туман бўлими ходимлари ҳамкорлигидаги маҳалла ёшлари ўтасида жиноятчилик ва хукуқбузарликнинг олдини олиш бўйича семинар машгулути ўтказилди. Унда ёшлар ўз фикр-мулоҳазаларини ҳам билдиришиди.

(Уз мухбиришимиз)

• ИҚТИСОДИЁТ

Фаолияти қенгайиб бормоқда

Пойтахтимизнинг Бектемир туманиндағи «Зилола» маҳалласида «Бек-нон» Ўзбекистон — Австрия кўшма корхонаси иш бошлади. Айни кунларда корхонада 68 ишчани меҳнат қилиб, бир кечак-кундузда 10 тоннадан зайди нон маҳсулоти ишлаб чиқарилмоқда. Корхона маҳсулотлари узлукоз суратда ушбу худудда истиқомат қилувчи 2 минг 500 на-

фар ахолига ўз вактида етказиб бериләтири. Айникса, бу ерда ишлаб чиқариләтган тешик кулча, оширма патир ва шифобаҳаш хусусиятга зга бўлган парҳез нон маҳсулотлари барчага бирдек манзур бўлмоқда.

Шунингдек, «Бек-нон» кўшма корхонаси факат нон тайёрлаш билан чекланиб колмасдан, саккиз турдаги қандолат маҳсулотини ишлаб

чиқаришга ҳам ихтисослашган бўлиб, худуд ахолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлиқ таъминлаша максадиди, корхона қошида яқинда фойдаланишга топширилган «Мини-маркет» дўкони ишлаб турибди.

— Максадимиз энг аввало халкимизга сифати ва арzon маҳсулотлар таъкид бериш, — дейдиги корхона директори ўринбосари Носиржон Эшонжонов.

— Яна шу билан бирга фаолия-

• 2003 – ОБОД МАҲАЛЛА ЙИЛИ

Қорбобо түхфалари

Беш минг нафар ахоли истиқомат қилаётган Шайхонтохур туманиндағи Олим Ҳўжаяномли маҳалла шахримиздаги обод, фаровон маҳаллалардан бири эканлиги кўпчиликка маълум. Аҳолининг ахил, инок, тутув яшиш, ёшларни хукукӣ саводхон қилиб тарбиялаш ҳамда улар онгига миллий қадрингилар, миллӣ айналалар руҳини сингдириш максадида ушбу гўшада турли ҳил тадбирларнинг ўтказиб турилиши кувонарли ҳол албатта.

Куни кеча мазкур маҳаллага йигилган фахрийлар, фаоллар ҳамда ёшлар иштирокида «Махалла — болалар билан обод» мавзууда «Обод маҳалла йили»га бағишланган тадбир ўтказилди. Республика Манавият ва маърифат маркази билан ҳамкорлиқда «Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамият сарни» шиори остида уютирилган ушбу тадбирга йигилган оқсоқоллар, фаоллар «Обод маҳалла йили» муносабати билан ўз-ўзинча бошварлиш органи бўлмиш маҳалланинг тараққиёти ҳамда ривожи йўлида келгусида килиниши зарур бўлган вазифаларни муҳокама этишиди. Дарвоже, келажакимиз ворислари бўлмиш болажонлар иштироқида Янги йил тантаналарининг ҳам ўтказилганлиги ушбу тадбирiga ўзгача файз кўшиди. Чунки болажонлар тумонидан икро этилган кўй-кўшиклар йигилгандар кўнглини хушунд этилди. Болажонларга Янги йил совғаларини түхфа килиди. Хуласа, кечга қадар давом этган ушбу тадбирдан ҳамма шод-хуррам уйига қайти.

Акбар ЙУЛДОШЕВ

• ҲАМКОРЛИК

«АЛОҚА» БИРЛАШМАСИ КЎМАГИДА

Ҳамдўстлик давлатлари алокачилари минтақавий кенгаси олий ўқув юртларида масоффадан турив ўқитиши жараёнларни тақомиллаштириш масалалари билан ҳам бевосита шугулланмоқда. Бундай таълимиж жараённи ташкил этишида Москвадаги алоқа ва информатика техника университети истиқомати ўрин тутмади.

Мазкур олий ўқув юрти хузуриданаги «Алоқа» ўқув-методиги бирлашма эса Ҳамдўстлик давлатларида шундай ташкил этишига ҳам киришиди. Интернет орқали Москва, Санкт-Петербург, Алмати, Бишкек олий ўқув юртлари билан боғланши учун ҳам замони ҳозирланмоқда.

Бу ва шунга ўхаша таълимиж тадбирлар бўйича ортирилган тажрибалар асосида университетда Ўзбекистондаги илмий ва ўқув мұаассасаларидан ахборот айрибоз кишишининг ягона тармогини яратиш концепцияси ишлаб чиқиди.

Масоффадан турив ўқитиши

Акбар АЛИЕВ

тимизини кенгайтирган холда маҳсулот турларини кўпайтириб; имкон қадар шу ерда меҳнат килдиган ишичарларнинг ойлави шароитларни яхшилашиб беришга ҳаракат иштималмиз. Албатта, бунга эришиш учун бизда барча шарт-шароитлар мавжуд. Факат энди бу имкониятлардан оқилона фойдалана билишимиз зарур. Ҳали келажакда килдиган ишларни топширилган «Мини-маркет» дўкони ишлаб турибди.

ОЧИЛ ҲАЗАРТОВ
СУРАТЛАРДА: янги иш бошлаган «Мини-маркет» дўкони ҳамиша харидорлар билан гавжум.

Рўзмат Жуманизбов олган суратлар.

• ТРАНСПОРТ

Тошкент метрополитени ҳар томонлама кулаи. Йўловчи-ларнинг талаб даражасидаги бу ер кошонасининг эл хизматида бўлганига 25 йил тўлишини жамоа ва пойтахт аҳолиси зўр мамнуният билан нишонлади. Метро фойдаланишга топширилгандан бери 3 миллиарддан зиёд йўловчи манзилини яқин қилиб, машакқатли довонлар ошиб ўтилди. Бундай соғиб қадамилар мэррани эгаллаган метрополитен хизматининг таъкидларидан барча «Минор» бекатида мажмусасири бошлиги Тўлқинбой Тўхтабоевнинг «Тошкент шахар йўловчилар таъсиши транспорти Фахрий ходими»нишон билан мукофотланиши уни ва ҳамкасларини мамнун этиди.

Меҳнатда қадр топди

Ўзишини топа олган одам садатлидир. Ҳар доим севганд қасби билан ҳамоҳанг бўлиши инсоннинг нодир баҳти. Бу каби яхши фазилатлар Юнусобод метро линияси йўналишидаги «Минор» бекатига жойлашган мухандистехник ходимлари мажмусасири бошлиги Тўлқинбой Тўхтабоевнинг босиб ўтган мазмунли хәтида ўз ифодасини топди.

Тошкент метроси бунёдкори Тўлқинбой Тўхтабоев меҳнат фолианитини жамоа ҳужалигига оддий дехончиликдан бошлади. Ўрта мактабни тугаллаб, мұхандис, иқтисади касбларини кунт билан эгаллади. 1982 йилда метрополитен курилиши дирекцияси ишга тақлиф килинди. Товаршунос, таъминот булимларидан ишчан ва изланувчанлиги билан камол топган йигит 10 йил ер ости темир йўл транспортига

қарашли материал-техника таъминоти базасига бошлиқ килди ва «Буюк Итак йўли», «Чорсу» метро линияси йўналишларини фойдаланишга топширища ўзининг тадбиркорлиги, курилиши материалыннан тўғри таҳсилтаси билан раҳбарларнинг юксак ишончиликни оқлади.

Тошкент метроси кундаклик турмушимизнинг ажралас бўлагига айланди. «Минор» бекатини бунёд этишига малақат мутахасислар таълаб этилди, бу бекатни ҳар қандай машакқатларни енгизиб ўзбекистон Республикаси Мустақилликнинг 10 йиллигига тухфа этиши мумкин. Тошкент метрополитен бошлиги Янги кўприклиарни куришда фоал иштироқ этган Тўлқинбой аканинг мозомидини маъқуллаганликлари амалда ишботланди. «Минор» ўз вақтида фойдаланишига топширилди.

«Минор»да метро ҳаракати йўлга кўйилган бўлса ҳам камчилик-холдан холи эмас эди. Тўхтабоевнинг сабый-ҳаракати туфайли электр энергияси билан тўлиқ таъминланди, пиллапоялар ҳаракатга келди, алоқалар ўз вақтида ўрнатилиди, сантехник нозимлари фаолият кўрсатмади. Яна бу кувончлиси бекатини төвасор атрофлари кўмаламзора шаштирилиб. 50 тон мевали дарахтлар экилди. Бунёдкорлик ишлари давом этилди. Бекат маъмурини биносишинг 4-каватидаги пардозлаш ишлари меъёрига этиб колди.

Ўз касбининг фидойиси Тўлқинбой Тўхтабоевнига янги метро бекатларини куриб ҳалқ хизматига топшириш орзулари билан меҳнат кимлоқда. Чунки у ана шундай баракалар мекнат билан қадр топиб, хурмат-эътиборга сазовор бўлмоқда.

Фаттоҳ АБДУРАХАМОВ

СУРАТДА: ўз касбининг фидойиси Тўлқинбой Тўхтабоев.

*Диккат,
янгилик!*

Доимий тренинг маркази

Дори воситаларини стандартлаша ишларини юкори сифат билан юритиш бораасида катор йирик техник тадбирлар кўримлоқда. Тошкент фармацевтика институти олимлари ҳам бу масалалар билан якиндан шугулланниб, катор тавсияларни ишлаб чиқдилар.

Олий ўкув юрти негизида «Дори воситаларини стандартлаша» илмий марказининг очишлиши ҳам айни мудда бўлди. Доридармонларнинг сифатини назорат қилиш, стандартларни жараёнлар амалга ошириши билан бирга марказда препараторларнинг ўзига хос фармакологик ҳусусиятлари ўрганилиб, клиникагача бўлган кузатишларни таддик этишига ҳам эътибор қаратилиди.

Марказнинг моддий-техник негизи мустаҳкамланди. Унинг энг замонавий асбоб-ускуналар, курилмалар билан жиҳозланиши ҳам янги юмушларни ўтказиш учун имкон берди. Асбоб-ускуналарда ишлашни ўргатишига ҳам киришилмоқда.

Бунда олий ўкув юртида ташкил этилаётган доимий тренинг маркази мухим ўрин тутади.

Бу янгилик институтнинг «Фортек» фирмаси билан Америкадаги «Агилент технологик» компанииси томонидан амала оширилмоқда.

Тренинг марказига ҳозирнинг ўзида дори-дармонлар ишлаб чиқарувчи корхоналардан буюртмалар олини.

Анвар ВАЛИЕВ

ВидеоАппаратлар билим бойиди

Ўзбекистон Давлат амалий санъат музейи экспонатларга бой. Ўзбек халқи миллий маданияти ҳақида хикоя қилиувчи бу каби ижод намуналарини намоноиш этишида томошабинларга катор қуляйликлар мухайё қилинмоқда.

Япония ҳукумати томонидан ажратилган маҳсус грант хисобидан музей кўплад жиҳозларга ега бўлди. Экспонатларнинг кўпли замонавий жавонлардан ўрин олди. Видеоаппаратуралар сони ортиди.

«Сону» фирмаси томонидан тайёрланган видеопроекторлар ҳам замонавий техник воситалар бўлиб хизмат қилмоқда. Хозир улар ёрдамида слайдлар ва фильмлар томошабинларга кўрсатилмоқда.

Бундан ташкил музей залларига мониторлар ўрнатилди. Бу эса экспонатларни слайд ва видеоильмлар орқали намоноиш этиши ишини янада яхшилади.

Кўрилган бу каби техник таддирлар чет эл кўргазмаларини мунтазам ташкил этиш имконини берди. Муваффақиятли ўтган «Швейцария ҳунармандчиллик санъати» деган кўргазманинг кизиқарли бўлишини таъминлашда турил слайд ва видеоильмлардан фойдаланилди.

(Ўз мухбиримиз)

Ҳамма гап тўйдан кейин бошланди. Ошнам Холиквой ўтказган катта тўйдан сал кейинроқ мен ул-бул харид килгани бозорга боргандим. Бозорда Холикин тўн ёлғинган холда учратиб ҳайрон бўлдим.

— Ҳа, оғанини, яна ясанволиб тўйга отландингми?

— Ия, ха... халиги... — Холик кўзлари беко приллаб, нима деярни билмай, ношуҳ дудукланди.

— Қаёқка, кимникига кетяпсан?

Холик ўнгайсизланганча тек тураркан, мен:

— Ҳа, айтавер очигини! — деб қистадим.

Холик ўзидаги нокулайликни аранг енгуб, очигига кўчди:

— Кўриб турбаски — бозор. Одам бозорга бекорга келармиди...

Гапидан устидаги тўнни сотгани келибди. Шу кўшуним мен билан ҳар чоғ очик-оидин сўзлашиб юргуни эди. Хозир ҳам сирини яшириб ўтирамди. Асли бу ёқаси кизил ҳошияли башанг дуҳоба тўнни бир вақт кайнотаси кийизганди. Холик буни ҳар замонда тўйларга кийиб боргани эди. Хозир эса уни сотишига олиб чиқиби. Кизик, бунга уни ким ва нима мажбур қилибди? Бу ёғини бекитиб ўтирамди...

Якинда у Ҳасан-Хусан ўғилчаларининг хатна тўйини ўтказганди. Туй кутилмагдан бенихоя сердабда бўлди. Ресторанда ўтказилди. Тўғриси, Холикнинг ихтиёридан ташкири шундай бўлди, дейиш мумкин. Туй олдидан эр-хотин узоқ маслаҳатлашишган, албатта Холик ўз холига қараб, тўйни ўзлари турдиган «дом» олдидаги ўз ёзликтача киши сидагидан маҳсус тўйхонада ўтказамиз деса, аёли кўнгамаг. Бунга сабаб қилиб якинда кўшунисининг ресторонда тўй ўтказганини кўрсатган. «У ўтказган тўйни нега биз ўтказолмас эканмиз. Нима учун ўзимизни камситимизни керак?» деб сўзида турб олган. Холик: «Кўшунимиз тадбиркор одам. Пули етарли. Бизнинг эса унақасига чогимиз етмайди. Менинг бўйчиликдан топган пулни нима бўларди?» десайм хотини ўзиникни мавъкуллаб турб олган. Каттагина бир дўйонда сотувни бўлиб ишлайдиган ақасидан қарз олиб туршини билдирган. Хулас, Холик хотининни хоҳишни ва божаси саҳиблик қилиб берган омонот ақчани хисобга олган-да, тўйни бошлаб юборган. Ресторонда ошни бир эмас, икки қозонда давлати-таддурони катта ёздириб, ноз-немзатларни сархиллаган. Ошдан олдин меҳмонларга маҳсус сомасап тайёрланган бозор сомасидан тортган. Уз-мажбублиси махаллалардан ва атрофдан одам чакирган. Мехмонлари сони ярим мингдан ортиб кетган. Маҳ-

сус жойга ўтказилган меҳмонлардан басъзилари дастурхон атрофидан узоқ ўтиришиб, хийлагина чулдиришиб колган. Улар олдига чойнакларда чой ўрнига «օқ шароб»дан тортганди. Албатта тўйнинг ортиқ тантанавор ўтишига таникли созанди, хонандаларнинг устигига янгратиб турган кўшик-музыкалири ҳам сабаб бўлди. Саф-саф бўлиб келган меҳмонлар «моро бўлсин» килишиб, қайта-тепланарга кашакчакли билан «кatta раҳмат» айтишаркан, хурсандликдан Холикнинг оғзи кулогига етгудай бўларди. Шунда балзи бир ҳазилашларни: «Яшавор Холиквой, азбарой хурсандлигингдан кўзларнинг мосҳий очи-либ, ковоқларинг керипиб кетибди-ёй!» деб ҳазил қилиб кўйиши ҳам унтишмади. Очиги Холик ҳаётда анча оғир, чиройи ҳам ҳа деганда очилмайдиган,

кайдам...

Мана ўлдамай қилинган характернинг оқибати. Ҳамма бало — шуҳратпастлик, манманликнинг хаддад ошишида. Демакки, айрим лар курбилири етмаган холда баланд дорга осилишида. «Нима учун талончи килган маросимишни мен килломас эканмиз» деб бехуда чиранишиди. Қарздорлик — ағорлики ўйламай, обрун пулга сошиб олмоки бўладилар у, пишваридида маънавий талофатга йўлиқканларни, күччиллик назариди бурдларни йўқотиб кўйганларни билмай қолишида.

Ҳаёт тарзимизга зид бўлган бошка, хунук воеалар ҳам учраб туради. Дабдабали никоҳ тўйлари кетиданоқ кўччиликни тўплаб, катта дастурхон ёзиб чарлар ўтказиш, тоғоралар сонини кўпайтириш, маъракаларни ўтказишга эса дабдабали тўй тусини беришинг нима кераги бор. Етти, йигирма, кирк, пайшанбалик, якшанбалик сингари диний урф-одатлар шарнатимизда кўрсатилмаган бидват-хуроғотлар эканини тушунишнинг вакти етган-ку!

Дарҳакиқат, Юртобшилизм нинг бу ходисаларга алоҳида эътибор бериб, тўй-ҳашамлар ва маъракаларни базмум-жамшиздларга айлантириб юбориш каби бемаъни уринишлардан одамларни қайтараётгани бежизмас. Ҳаққатан бу уринишлар бальзи бир бели оғримай пул топиб бойлигига маҳлий бўлган шуҳратпастлар, дабдабазолар томонидан ким ўзарга, ўзини кўз-кўз қилишга қартилганди қаттиқ коралашга лойиқидир. Ахир ўшандай одамлар ўзларининг ортича маълагларини бекорга ироғ кимлаш, зарур савобли маҳсадларга сарф этишини ўйласалар бўлмайдими. Беш кўл баравармас. Болалар боғчалари, меҳрибонлик ўйлари, мактаблар, махаллалардаги бальзи оиласлар, ногиронлар орасида бегарас ёрдамга муҳожжалари борку. Ҳаётимизда тежамкорлик деган яхши бир хусусият бор. Ота-боболаримиз: «Тежоғлик иш — бежоғлик» деб билиб айтишган. Кимкин ортича маълагларини бекорга ироғ этимасдан, муҳтохларнинг оғирини ёнгиллатса, кўччиликнинг фамини еса савобга қолиши аниш-ку. Бу ҳаҷда улуг шоиримиз Алишер Навоий: «Одами ёрсан демагил одами, ониким ўйҳа халқ ғамидин сидириб» деб бекорга айтиган эмаслар.

Матбуотимиз диний ва тўй маросимларини тартибга солиши масаласини умумхалқ мухокамасига кўйиб маъкул иш киляпти. Бу долзарп муммалорни ижбий ҳал этиши билан буз хәттимизнинг янада яхшироқ ва гўзалрек туслолишига ўтказишга бўлмасиз.

Илк ниҳоллар...

• МУЛОҲАЗА

Ҳаким НАЗИР,
Ўзбекистон ҳақ Ҷӯзвучиси

МАН-МАНЛИК ҲАДДИДАН ОШМАСИН (Ёш дўстимнинг хикояси)

Ҳар фаслиниң ўз зийнати бор...
Сергей Любич олган сурат.

• САНЪАТ

Илк ниҳоллар...

Ниҳол яхшилик ва янгилик рамзи, покизи умидлар, эзгу маҳсадларнинг бошланши дебочаси. Ниҳол сўзида рамзий маъною бор. Юртимизнинг кўпига ғашаларида дунё андозалари дараёжасида катор академик лицейлар очилмоқда.

Мана шундай кутлуг даргоҳлардан бири Ўзбекистон Давлат консерваторияси хузырдаги иқтидорли болалар академик лицейидир. Академик лицей 2002 йил 21 сентябрдан иш бошлади. Шу янгиликни биз «Илк ниҳоллар» деб атадик. Лицей ўкувчиларининг кувончлари чексиз. Чунки тарбия ва юкори дараёжадаги таълим масканни хисобланган лицейда ўкувчилар учун барча ўкув хоналари янги ва куал мебель тупламлари билан жиҳозланган. Умумталим ва маҳсус фанларга ажратилган хоналар жаҳон андозалари дараёжасида ускуналар ва жиҳозлар билан таъминланган. Шунингдек, PENTIUM компьютлерларни негизида жиҳозланган ва дастурлар билан тўлиқ таъминланган замонавий компьютерни синфлари, лингфон хоналари мавжуд.

— Ўкув юртида фортелиано, бастакорлик, халқ чолгулари, дамли чолгулар, эсрода чолгулари, торпи-камонли чолгулар.

лар, ананавий чолгу ижрочилиги, академик хонандалик, академик хор дижерлиги, бастакорлик мусиқа-хунарнилик, анишавий хонандалик каби мутахассисликлар мавжуд, — дейди лицей директори Муҳаммаджон Файзиев. — Академик лицейга болалар мусика ва санъат мактабларини шу билан бирга умумталимиларни бирлаштириб юнисини ташкилга келиб ўтказди. Шу йилда Ўзбекистон бундай иқтидорли болалар сараланиб олиниши кўзда тутилмоқда. Ўкувчиларга Ўзбекистон Давлат консерваториясининг малзакати ўтишибчилири сабоб беришиди. Дунёга умид билан қадам кўйиб келётганди нахвиҳол ўсмир ҳаётдан мунисиб ўрнини топса, тумурчаликдан, таъирдан, ватаниндан рози бўлиб яшайди, умр бўйи бунёдкорлик фоалиятни билан машгул бўлди.

Шунинг учун ҳам ҳукуматимиз томонидан уларни ҳар томонларни кўлла-кувватлашча калпакларни асрабайла парваришилашда таълим мазмунини такомиллаштириб боришида.

(Ўз мухбиримиз)

Маданийт

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ ПРЕМЬЕРАСИ

Шахримиздаги ота-хон театрларимиздан бирини Мукимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театрида кўп йиллардан бўён ранг-баранг мавзудаги кизиқарли спектаклар мунтазам намойиш килиниб, театр шинавандалари эътиборини қозониб келмоқда.

Аввал хабар берганимиздек, якинда театр ижодкорлари томонидан яратилган «Машраб» деб номланган янги спектаклининг премьераси бўлиб ўтди. Насрулло Қобил каламига мансуб ушбу спектаклга Фарход Алимов кўй бастилган. Спектаклини Узбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Аҳад Фармонов саҳналаштирган. Мумтоз шоиримиз Бобораҳим Машрабнинг хаёти ва ижодига бағишинланган ушбу спектаклда бош ролларни. Узбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Мирза Азизов ва Зулайхон Бойхоновалар маҳорат билан ижро этганлар.

ТАБИАТ ВА РАССОМ

Табиат ўзининг бекиёш шакл-шамойили ва рангларга бойлиги билан рассомлар учун доимо илҳом манбайи бўлиб келган. Янги йил кунларида Ўзбекистон Бадиий академиясининг кўргазмалар залида «Табиат ва рассом» мавзусида таникли рассомлар кўргазмаси анъанавий тарзда ўткалишида ҳам рамзий маъно бор.

Нафосат ва гўзалик шайдоси бўлган рассомларимиз республикамизнинг хушманзара гўшалири бўлмиш Сўёқ, Сижжак, Чорвок сингари мафтункор масканларига тез-тез қадам ранжида қиласидилар ва натижада сермазмун, бекиёс нафосати бой асарлар будудга келади. Бу асарларда фусункор она табиатимиз руҳи ва рассом руҳи омихталашиб, санъат шайдоларини ўзига мафтун этиди.

Марказий кўргазмалар залида намойиш этилаётган «Табиат ва рассом» мавзудаги кўргазмада 80 га яқин рангтасвир, графика, фотография ва хайларошликка оид бир катор таникли рассомларнинг асарлари намойиш этилмоқда.

Дилором ИКРОМОВА

Умримминг баҳори баҳтиёр ёшлигим.

Сергей Любчич олган суратлар.

Омсонда паст -баланд ёки у ён-бу ён деган тушунчалар йўқ. Чунки барча тараф бир хил. Коинотдаги жисмлар оламнинг доимий қонунлари омилида ўз холатларини мальм мейълерларда йўналтирадилар.

Одамнинг турфа кўёфаларидан бирни ҳаракат. Инсон вуҳуди, Ер курраси, Кўш ва юлдузлар оламида хилма-хил ҳаракатлар мавжуд. Шу аснода ҳаракат — ҳёт-ибораси айни ҳакикат. Чунки борлик доимий ҳаракат ва ўзгариша: Афлотун табитини билиш учун ҳаракатни билиш зарурлигини таъкидлаган. Абу Али ибн Синонинг «Донишнома» асарида ҳаракатнинг кене тушучалиги қайд килинган. Форобий ҳаракат боғланинг муносабатини билдиришларни айтган. Абу Райхон Беруний ҳаракатни алланма ва тўғричилик шаклларга ажратсан. П. Гольбах, Г. Лейбниц, Р. Декарт, И. Ньютон, Г. Гегель, А. Эйнштейн асарларида ҳаракат муаммолари тадқик этилган. Ҳаракатнинг меҳаник, иссиқлик, электромагнит, гидравлик, кимёвий, биологик турлари алоҳида йўналишлар ҳисобланади. Айни вақтда бу ҳаракат шакллари ўзаро ажралган холда маъжуд бўлмайди. Чунонман, ҳаракатга мисол килиб сайдерларнинг ўз ўқлари ва Ернинг Кўш атрофида, Ойнинг Ер атрофидаги ҳаракатлари кабиларни қайд килиш мумкин. Ҳаракат турлари шунингдек тўғри, алланма ва ёрни йўналишларга ажralади. Ҳаракат холатларидан бирни унинг йўналиши. Улар оддий ва нюхоятда мурракаб бўлиши мумкин. Ер куррасининг коинотдаги ҳаракатлари нюхоятда мурракаб ҳаракатлар хилига киради. Ер айни вақтда бир неча хил ҳаракатларда иштирок этиди. Ер куррасининг ўз ёки атрофидаги алланма ҳаракатнинг бир даври 23 соат, 56 дакика, 4 сониядан иборат. Бундай ҳаракат оқибатида тун-кун седир бўлади. Гўё кун-тунга, тун — кунга интилаётгандек. Ер куррасининг Кўш атрофидаги ҳаракати қарийиб сониясига 30 километр ёки соатига 100000 километрдан иборатидар. Мана шундай тезлик билан унинг Кўш атрофидаги бир алланма даври 36525636 кун ёки 365 кун, 6 соат, 9 дакика, 10 сонияни ташкил этиди. Ой сониясига 1.02 километр тезлик билан Ер куррасини бир бор алланниб чиқишига 27 кун, 7 соат, 43 дакика, 12 сония сарф этиди ва бу муддат сидиркӣ ой деб атадли. Лекин Ой киёфасининг айни тақорланиши учун яна 2 куну 5 соат көрар. Шундай килиб бир ой 29,5 кундан иборат бўлади. Ой йил давомида Ер куррасини 13,5 марта алланниб чиқади. Ой ўйдоши Ер бирга Кўш атрофидаги алланма ҳаракатда иштирок этиди. Бу самовий жисмларнинг бирни иккичинисин атрофидаги алланади деб на зарда тутилган манзаралар айни ҳакиқатга нисбатан зид. Бу чалкашил мальм асосга эга. Кўлпай чизмада тасвирларда Ер атрофидаги алланётган Ой, Кўш атрофидаги алланётган Ер ва колган саккизта сайдерлар ифода этилади. Аксарият ҳолларда бу айни ҳакиқат деб англаниди. Ахир фалакиёт илмидаги марказида Ер жойлашган — генцентрик ва марказида Кўш турган — гелиоцентрик тизимлар мингминг йиллар давомида тарғиб килиб келинган. Ваҳоланки, ҳакиқат бошқачароқ. Коинотда бир жойда доимий равишда турган нарса йўқ. Фалакиёт илменинг наарий ва амалий тадқиқотларидан мальмум, осмон жисмлари доимий равишда ҳар хил тезликларда фалакнинг турла тарафлари томон интилоқда.

Бундан биронта истисно йўқ. Кўш ўз атрофидаги яқин юлдузларга нисбатан

сониясига 19,5 километр тезлик билан аспеко (Омсон сферасида, Кўш тизими интилаётган нуқта) йўналишида Геркулес юлдуз туркуми томон интилоқда. Бундай уйлига 4,2 ай. ёки 6x10 дарража 8 километр масофани ўтмоқда. Айни вақтда юлдузлараро газ мухитига нисбатан Кўш сониясига 22-25 километр тезлик билан Илондор юлдуз туркуми томон интилиши ҳам рўй бермоқда. Шу атрофозда у бутун олам тортишиш қонуни асосидаги таъсир доирасидаги нарсаларни мальмутизимда ушлаб ўзи билан Коинотга олиб

тига ўхшаш эгри йўналиши тебранма ҳаракат килади. Бунда Кўш, Ер ва Ой ҳам фазода маълум фалакий интилиши йўналишига эга. Кизиги шундаки, Кўш нисбатан тўғри йўналишида ва унга нисбатан Ер тебранма ҳаракатда. Уз навбатида Ер нисбатан тўғри йўналишида, Ой эса унга нисбатан тебранма ҳаракатда иштирок этиди. Кўш атрофидаги бундай ҳаракатда Ердан бошқа яна саккизта сайдерлар ўз йўлдошлари билан иштирок этиди. Кичик сайдёра астероидлар ҳам айни тебранма ҳаракатларда катнашадилар. Кўшдан энг узокдаги сайдёра Плутон 6 миллион километр масофада жойлашган, Мана шундай катта майдонда Кўш оиласининг ажойиб фалакий тебранма «ракс»лари мудом давом этмоқда.

Кўш бизнинг Галактика га кирувчи қарийб 200 миллиард юлдузлардан бири. У ўз оиласи ҳамда ўзига яқин юлдузлар ва юлдузларро газ мухити билан Галактика маркази атрофидаги сониясига 220-230 километр тезлик билан Галактика марказида нисбатан тик йўналишида ҳаракат қилмоқда. Кўш 200 миллион йил давомимида Галактика маркази атрофидаги бир бор айланниб чиқади. Энди эса Галактика уз таркибида кирувчи, жумладан Кўш ва унинг оиласи билан бирга яна битта ҳаракатда иштирок этмоқда. Явни, бизнинг Галактика ўзи айзо бўлиб кирган маҳаллий галактикалар гурухи тизимида кирувчи галактикаларга нисбатан сониясига 115 километр тезлик билан узоқлашмоқда. Кейинги ҳаракатда эса маҳаллий галактикалар гурухи тизимида ўзи яхлит бир маҳмуна шаклида Сунбула юлдуз туркумида жой олган галактикалар тўдасига нисбатан сониясига 410+55 километр тезлик билан илдамлама ҳаракат қилмоқда. Навбатдаги босқич ҳаракатида Кўш ўтада таркибида олам пайдо бўлиши жарайнидан қолган қордига — реаликт нурланиш манбаларига нисбатан сониясига 400 километр тезлик билан Катта Ит юлдуз туркуми томон елиб кетмоқда. Демак юкорида кўрилган ҳолларга холоса килинадиган бўлса, унда Ер курраси 1- ўз ўки, 2-Ой билан бирга Кўш атрофидаги, 3-Кўш оиласи таркибида яқин юлдузларга нисбатан 4-Кўёб оиласи таркибида юлдузларро газ мухитига нисбатан, 5-Кўш оиласи таркибида Галактика маркази атрофидаги, 6-Галактика таркибида маҳаллий галактикалар гурухи тизимида галактикаларга нисбатан, 7-маҳаллий галактикалар гурухи тизимида таркибида реаликт-колдик нурланиш манбаларига нисбатан ҳаракатланмоқда.

Шундай килиб бир вақтлар олам маркази ва кўзгалимас деб тасавур этилган Ер курраси бир вақтда саккиз йўналишида ва саккиз хил тезлиқда турли мурakkab ҳаракатларда иштирок этиб фалакнинг олис ва номаълум уфқлари томон шиддат билан интилоқда. Бу бир мўжизаий хол!

Фалакий тадқиқотлар коинотида тадқиқ этиб кузатиладиган қисми — Метагалактика (номуким — нестационар) ғенгайишга мойиллигини таъкид этмоқда. Оламнинг кузатиладиган қисмнинг ғенгайиши натижасидаси унинг янги уфқлари сари фалакий интилишлар ҳам жадал кечмокдад.

Сайдид Бахром АЗИЗОВ,
фалакшунос.

• ФАЛАКИЁТ СИРЛARI

ЕР ҲАРАКАТИНИНГ ЎЗИ МЎЖИЗА

